

401/2269

התאחדות נולאי ישראל
הספריה

חותמת ישראלית לרגל 150
שנה לבול הדואר הראשון

ISRAELI PHILATELIC MONTHLY

העמותות והחוגים בהתאחדות בולאי ישראל

העמותה התל-אביבית לבולאות

ת"א רח' הס 16 ת.ד. 21542 מיקוד 61215
(ב' - ה')

עמותת הבולאים חיפה

רח' הרצליה 24, ת.ד. 9562 מיקוד 31095 (א')

האגודה הבולאית הירושלמית

רח' בצלאל 15 א', ת.ד. 1361 מיקוד 91013 (א').

העמותה לבולאות נתניה והסביבה

רח' גורדון 17 ת.ד. 327 (ג', ה').

המועדון הבולאי באר-שבע

הספריה העירונית, דרך המשחררים (ב').

העמותה לתולדות הדאר של א"י

ת.ד. 10175 ירושלים 91101

עמותת הבולאים אשקלון

בית ווסק אפריזר (ה' כל שבועיים)

העמותה הבולאית ראשון לציון

רח' עולי הגרדום 30 (ג' כל שבועיים).

עמותת בולאי נצרת עילית

מתנס גורדון ת.ד. 551 מיקוד 17105 (א').

מועדון בולאי אשדוד

מרכז קהילתי "בית לברון"

רח' אלבו, רובע ו' (ד').

ת.ד. 6697 מיקוד 77531

עמותת בולאים פתח-תקוה

בית ההסתדרות (א')

פ.ת. ת.ד. 517 מיקוד 49104

עמותת הבולאים עפולה

בית מועצת הפועלים (ג')

י. סיטנר שכון עממי 43 ב', עפולה.

החוג הבולאי, מטסה אשר

זלמן יצחק, קבוץ עברון ד.ג. אשרת 25235

החוג הבולאי, שער הנגב

א. ימיני, קיבוץ סעד ד.ג. נגב 85140

אגוד אספני יודאיקה בישראל

אריה לין ת"א ת.ד. 21224 מיקוד 61211

החוג הבולאי ערד, מתנס ערד (ג')

לב יצחק, רח' בן-יאיר 23

חוג אספני בולי רוטר

נ. קלדור רחובות ת.ד. 2213 מיקוד 76121

השתתפותינו הכנה בצער המשפחות

על מות חברינו

ד"ר מרטין קליצקי ז"ל

שלמה שלמוני

מותיקי העמותה בראשון לציון

עמותת בולאי ראשון לציון

אבלים ומשתתפים בצער חברנו

השופט א. חרמון על מות

רעייתך ז"ל

התאחדות בולאי ישראל

חברים בעמותת חיפה

בעמותת ראשון לציון

באספה הכללית בעמותה נבחר וועד חדש לשנת
1990:

גדעון לוי - יו"ר האגודה

לאופולד שטיין - גזבר

אבנר לוי - ספרן

אגודת בולאי ראשון לציון נפגשת פעמיים בחודש

בימי חמישי, במועדון העירייה ברח' עולי הגרדום

30, בין השעות 17:30 עד 19:30.

פרטים נוספים בטלפון 03-991133

השתתפותנו הכנה בצער

משפחת הורביץ

על מות

מרים הורביץ ז"ל

עמותת סוחרי הבולים בישראל

הירחון הישראלי לבולאות

Israeli Philatelic Monthly Israel Philatelic Federation

בטאון התאחדות בולאי ישראל

EDITOR: ARIE LYNN

REDACTION:

Dr. A. LEIBU, Dr. SHIMONI, Y. TSACHOR

MARCH — APRIL 1990

העורך: אריה ליין

המערכת: ד"ר א. ליבו, ד"ר צ. שמעוני, י. צחור

ת.ד. 21224, ת"א מיקוד: 61211

אדר - ניסן תש"ן

246 (4 - 3)

בתוכן

- 2 בהתאחדות
- 3 בטור אחד
- 4 אנדרטת חיל הים
- 5 בול לקליטת עלייה
- 6 בולים לשמורות טבע
- 7 אדריכלות בדגניה
- 8 תוויות דואר רשום
- 9 ויטריז'ים של ארדון
- 10 רישמי סיור ב"תבל 89"
- 11 האמריקאים מוטרדים מתעריפי הדואר
- 12 - 13 הדואר בצפת - 1920 - 1918
- 14 נשיא ישראל בארגנטינה ואורוגוואי
- 15 לזכרו של ד"ר דגוני
- 16 - 17 איגרות דואר סובייטיות ביודאיקה
- 18 האינטיפדה בבולים
- 19 בולים לתומס מסריק
- 20 אמנות יפאנית
- 21 האידס, נמיביה ואחד במאי
- 22 לאספן הצעיר
- 23 מכתבים וכתובות לחליפין

תיקון טעות

אנו מתנצלים בפני קוראינו על שיבוש במיספור הסודר של הירחון הישראלי לבולאות ולכל אלה שכורכים את כתב העת נציין כאן את המיספור הנכון חוברת אוקטובר 1989 - מס' 240 (ולא 300) חוברת נובמבר - דצמבר 1989 - מס' 242 (ולא 300) חוברת ינואר - פברואר 1990 - מס' 244 ...

לאלה שבקשו פרטים על שנת 1984 - 1985 - התשובה:
בשנת 1984 הופיע רק מס' 1 - 2 (192)
בשנת 1985 הופיע רק מס' 1 - 2 (194)

בטור אחד

ההצגה הגדולה

בימים אלה מתכוננים אספנים רבים בעולם כולו לגדולה ב"הצגות תבל", הבולאיות, שתקיים בחודש מאי השנה בלונדון.

"לונדון 90" עשויה, ללא ספק, להיות הגדולה והחשובה בתערוכות בולים עולמיות, שכן המדובר בתערוכה שתיערך באנגליה, ערש הבול הראשון, ומרכז הבולאות הקלאסית שכמו שנוהגים לציין **שמחזה שקספירי יש לראות באנגליה**, כך גם לגבי תערוכה לרגל יובל ה-150 לבול הראשון.

לישראל חלק לא מבוטל בתערוכה זו, שכן מספר אספנים יציגו ב"לונדון 90" ונציגנו, עו"ד אלי וובר ישתף אישית, נוסף לחברים אחרים בתערוכה.

גם לדואר ישראל תרומה צנועה "בלונדון 90" וזאת באמצעות גליון מזכרת מיוחד וחותמת דואר מיוחדת, עם תעתיק הבול הבריטי הראשון, הלא הוא "הפני בלק".

נאחל לאספנינו שם הצלחה.

* * *

כאן, אצלנו, מתכוננים ל"באר שבע 90" ולשורה של חידושים באירגון מוסדות ההתאחדות, שטרם גובשו ולא ניתן להם עדיין פירסום.

* * *

במקום אחר הזכרנו חידושים בשרות הבולאי כמו הופעת גליון מזכרת בלתי מנוקב כשי' למנויים, הופעת גלויות דואר מקושטות ואולי עוד הפתעות שתהיינה במשך השנה, וכאן המקום לציין בהערכה את התופעות הללו, שכן הבולאות הקונבנציונאלית בתרדמה מסוימת ולא יזיקו חידושים...

* * *

אריה ליין

ליום הזיכרון – אנדרטת חיל התותחנים

לקראת יום הזיכרון לחיל התותחנים של ישראל תש"ן, יונפק בול מיוחד עם אנדרטת חיל התותחנים, המוצבת בזיכרון יעקב.

הבול עוצב בידי אסף ברג מירושלים, על-פי צילום האנדרטה, מעשה ידיו של אלכס שר. הבול יופיע ב-17 באפריל, יחד עם כמה בולים אחרים שיופיעו בהנפקה מרוכזת.

ערכו הנקוב של הבול 60 אגורות והוא ישמש גם לביול כל מעטפות הזיכרון של היחידה להנצחת החייל השולחת מדי שנה מעטפות בולאיות עם איגרת שר הבטחון לכל המשפחות שיקיריהן נפלו על תקומת המדינה וביטחונה.

לקראת הופעת הבול הונפק גם עלון מיוחד עם תאור תולדותיו של חיל התותחנים.

ראשיתו של חיל התותחנים במלחמת העצמאות. היה המשכו של "שרות התותחנים" של ההגנה, שאנשיו רכשו את נסיונם בעיקר במסגרת הבריגדה היהודית בצבא הבריטי.

האנשים, כמו גם התותחים, הגיעו מארצות שונות דבר שהקשה ללא ספק, על הפעלת הכלים בימים הראשונים.

בעיצומה של מלחמת העצמאות הובאו לארץ תותחי השדה הראשונים שנודעו בשם ה"נפוליונצ'יקים", תותחי הרים צרפתיים ישנים בקוטר 65 מ"מ. הם נלקחו מייד לעמק הירדן והיוו גורם מכריע בעצירת הצבא הסורי בקרב על הדגניות. מאוחר יותר נרכשו תותחי "קרופ" 75 מ"מ שיחד עם ה"נפוליונצ'יקים" נשאו בעיקר הנטל הארטילרי בפריצה לנגב, במשטרת עירק סוידאן ובהגנת שמי המדינה בחופי הארץ.

בעיקבות ליחסי מערכת "קדש" הוחלפו רוב התותחים הנגררים שנתקלו בקשיי עבירות בתותחים מתנועעים – צרפתיים ואמריקאיים.

בשנים האחרונות בוצעה קפיצה טכנולוגית בחיל עם הכנסת מחשב הירי "דוויד" מתוצרת ישראל.

במבצע ליטני במלחמת "שלום הגליל" הושיטו התותחנים סיוע מדויק במהירות מירבית.

חיל התותחנים הוא היום מתקדם ומודרני ביותר.

"באר שבע 90"

בין 5 ל-12 באוקטובר ש.ז. צפויה להתקיים תערוכת בולים לאומית "באר-שבע 90". בתערוכה תהיינה 450 מיסגרות, לפי החלוקה דלהלן: 150 עבור נוער, 150 לתערוכה ארצית, ו-150 לתערוכה לאומית.

1. באגף הלאומי יוצגו אוספים שהשיגו מדלית ארד מוכספת (לפחות) בתערוכה לאומית ו/או מדלית כסף לפחות בתערוכה ארצית בישראל, ב-3 השנים האחרונות.
2. באגף הארצי יוצגו אוספים שהשיגו מדליות ברמה פחותה מהנ"ל, וכמו כן אוספים שיוצגו לראשונה.
3. ההרשמה להשתתפות בתערוכה תעשה על גבי טופס רשום זמני באמצעות הקומיסרים.
4. האוספים יוצגו במיסגרות תצוגה במידות של 96 ס"מ רוחב, ו-118 ס"מ גובה. ניתן להציג 12 או 16 דפים במיסגרת.

- לנו מבחר בולי ישראל וחול, מטבעות ושטרות
- יודאיקה ארץ הקודש
- תולדות הדואר ונושאים שונים.

בולי כחול לבן
בהנהלת א. סגל

מכירות פומביות AUCTIONS

בולים לאספים • מכירות פומביות • יודאיקה • תולדות הדואר
AUCTIONS • STAMPS • JUDAICA
• POSTAL HISTORY

רח' המלך ג'ורג' 6, תל-אביב טל. 281023 יעוץ והדרכה ללא תשלום

אושר בול מיוחד לקליטת העליה

שר התקשורת לשעבר, **גד יעקבי**, ביקר ימים אחדים לפני התפטרותו בשרות הבולאי ואשר את דגם הבול המיוחד שהוצע כבול זכרון לעליית היהודים הנוכחית, שטרם זכתה בבול מיוחד.

השירות הבולאי ינפיק בול מיוחד לקליטת העליה, שיופיע בסוף שנה זו.

בפני השר לשעבר הוצג הדגם שנבחר בוועדת השיפוט לבולים חדשים, מתוך עבודות שהוגשו על-ידי תלמידי שנה ד' במחלקה לגרפיקה באקדמיה לאמנות בצלאל.

הבול יופיע בחודש ספטמבר שנה זו, בערך נקוב של 1.5 ש"ח וציורו סימלי. ינון ביילין, מנהל השירות הבולאי, מסר כי בעקבות הבול תונפק חוברת לימודית בנושא העליה, כפי שמשקפת בבולי ישראל לאורך השנים. הן הבול והן החוברת ישמשו את מערכת החינוך שהכריזה על שנת הלימודים הבאה, כשנת קליטת עליה.

בצילום: מימין - י. קאול, מנכ"ל רשות הדואר, גד יעקובי, השר לשעבר, י. ביילין, מנהל השירות הבולאי

תו דוארי-פירסומי חדש הוכנס באחרונה לשימוש ע"י רשות הדואר, נוסף לתו "השרותים המהירים, המודבק על-גבי דברי דואר המועברים באמצעות שליחים כ"דואר מהיר".

התו החדש הוא עגול בנוסח: "הגעתי אליך באמצעות דואר שליחים של רשות הדואר".

צפויות 5 גלויות מקושטות

מטעם השירות הבולאי נמסר כי יש כוונה להנפיק השנה חמש גלויות מקושטות לשימוש בארץ, מוקדשות למקומות הבאים:

1. חצר תל-חי
2. מוזיאון חצרות האיכרים כפר תבור
3. ראשון לציון
4. החצר הישנה בקיבוץ עין שמר
5. מצפה רביבים.

נבחנת גם הנפקה של גלויות מקושטות לחו"ל, גם כן עם אתרים בארץ הקודש.

בשלב זה לא נמסר על גלויות עם תשובה משולמת כפי שהופיעו בישראל לפני שנים.

תופסק מכירת בולים עם ובלי שובלים

ב-29.4.90 תופסק בכל בתי הדואר, סניפי הדואר וסוכנויות הדואר בארץ מכירת הבולים הבאים, עם ובלי שובלים.

הבולים ישארו כבולים חוקיים לצרכי הדואר.

בולי תיירות, הרב מימון, רש"י, יום הזכרון התשמ"ט, יוניסף, המכביה ה-13, עיצוב גרפי בישראל, מועדים לשמחה התש"ן, הרב אלקלעי ו-100 שנה ליסוד ועד הלשון העברית.

ד"ר יוסף ואלך

**מכירות פומביות של
בולים, מעטפות
ואמצעי תשלום**

PUBLIC AUCTIONS
ISRAEL and HOLYLAND
SPECIALIST
Dr. JOSEF WALLACH
P.O.BOX 1414 REHOVOT
Phone 08-467274, 461010

והדלומיט הבונים אותו, יוצרים נוף מגוון ובו טרשים, בולענים, עמודי סלע, מערות ובורות עמוקים עם נטיפים.

הטופוגרפיה התלולה הקשתה על התיישבות האדם באזור מקדמא-דנא, ועל-כן קיים בה חורש ים-תיכוני מפותח ורצוף שכמעט ולא נפגע מידי האדם. החורש כולל עצי אלון (מצוי ואלון הסלע), שיזף הרב ואגס סורי וכן ערער ארזי וחוזרר החורש, שזה בית גידולם היחידי בארץ.

שמורת החולה

שמורת החולה הינה שריד של אגם וביצות החולה אשר השתרעו בעבר על פני שטח של 63,000 דונם. היא מופיעה בבול בן 0.8 ש"ח.

האגם נוצר בצפון בקע טקטוני של השבר הסורי-אפריקני, אשר נחסם לפני כמיליון שנים על-ידי גוש כורזין-גדות. מי הנחלים שהתנקזו לעמק הסגור יצרו אגם וביצות בהם עולם קסום של חי וצומח.

בשנות החמישים החלה הקרן הקיימת לישראל בייבוש האגם והביצות ולאחר מאבק ציבורי הוחלט להשאיר קטע קטן כשמורת טבע.

ייחודה של שמורת החולה נובע מהיותה מקום מפגש נדיר בין צמחים ובעלי-חיים אפריקאיים, אשר זהו קצה גבול תפוצתם הצפונית, כמו גם גומא הפפירוס, לבין צמחים ובעלי-חיים אירופיים אשר זה להם גבול התפשטותם הדרומי, כמו אירוס הענף ואברת הנשר.

הצומח בשמורה מגוון ביותר: **שנית גדולה ערבובה שעירה, אשל הירדן ועוד.** עולם החי מגוון עוד יותר – **צבי ביצה, שפמנונים ונטריות הינם נציגים מביית הגידול המימי, לצד ג'מוסים הרועים באחו ובעלי כנף מרובים.**

בעונת הנדידה הומה השמורה מעופות נודדים. מרשימה במיוחד נחיתת והמראת אלפי השקנאים אשר לנים בה בדרכם. בחורף שוהים בה רבבות ברווזים, אגמיות, קורמורנים ועוד. בקיץ מקננות בה אלפי אנפות, לבניות, ציפורי שיר ודורסים.

העיר גמלא

שרידי העיר גמלא מתקופת הבית השני נמצאים בתוך שמורת יער יהודיה שבגולן, הכוללת את הנחלים זוויתן, משושים, יהודיה ודליות. גמלא מופיעה בבול שערכו הנקוב 0.6 ש"ח.

העיר גמלא הוקמה על פיסגה מבודדת בקצה שלוחה הנמצאת בין שני יובלים של נחל דליות. מיקומה האסטרטגי איפשר לבצר אותה.

בחודש אפריל צפויות 5 הנפקות בולים חדשות, בתוך זה גיליון מזכרת וסידרת גלויות "מירב" (גלויות עם תמונה מתוך ציור הבול), בס"ה 9 פריטים.

* שלושה בולים הוקדשו לשמורות הטבע בישראל – שמורת הר מירון, שמורת החולה ושרידי העיר גמלא מתקופת הבית השני.

* בול אחד הוקדש לאדריכלות ישראלית, המראה את בניין בית-הספר בדגניה משנת 1910.

* בול אחד הוקדש לאנדרטת חללי חיל התותחנים.

* גיליון מזכרת עם תמונת ארדון באוניברסיטה בירושלים.

* סידרת גלויות מירב עם בולי שמורת הטבע וגיליון מזכרת נוסף, בלתי מנוקב שיימכר למנויים בלבד. ללא הגלויות תעלה הסידרה 12.15 ש"ח ומי שיזמין גם מעטפות יום ראשון ושורות של 5 בולים, או צמדות של ארבעה יגיע לעשרות שקלים. סידרת שלוש הגלויות תעלה 6 ש"ח. הערכים הפעם סבירים בהחלט. פרט לגיליון המזכרת שלמעשה יופיע פעמיים ויעלה מאד את מחיר הסידרה כולה.

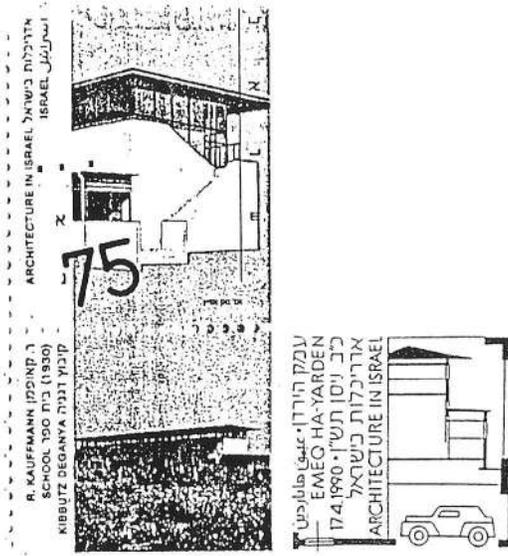

3 שמורות טבע

שמורת הר מירון היא הגדולה שבשמורות החורש הים תיכוני בישראל ושיטחה כ-100,000 דונם. השמורה משתרעת על-פני כל גוש רכס הר מירון, שבו 9 פסגות מתנשאות מעל לגובה של 1000 מ' מעל פני הים. הגבוהה שבהן היא פסגת הר מירון (1,208 מ') שהיא הגבוהה שבפסגות הארץ, למעט הר חרמון. בול הר מירון הוא בערך 0.9 ש"ח.

בשל גובהו הרב של גוש מירון, יש בו ריבוי משקעים (כ-1000 מ"מ ויותר), אשר ביחד עם סלעי הגיר

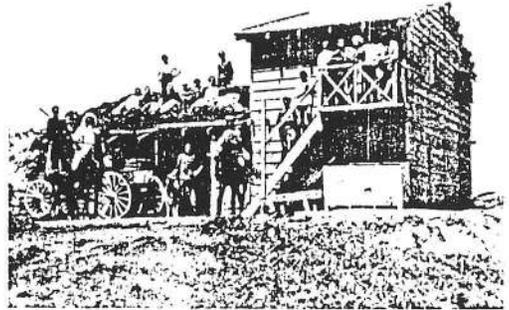
עמודים מגן מפני השמש ומאפשר לרוח לקרר ושימוש במשטח הבטון העליון לריווחתם של ילדי הקיבוץ.

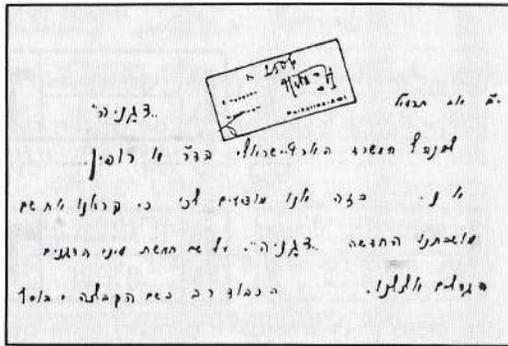
בהנפקות ה-17 באפריל כלול בול זיכרון בערך נקוב של 75 אגורות, שהוקדש לאדריכלות בישראל. הבול עוצב בידי אד ואן אויין, ומראה בניין בית הספר הראשון בקבוצת דגניה. הבניין תוכנן בידי הארכיטקט ומתכנן הערים ריכארד קאופמן והיה ביטוי לניסיון ההתמודדות עם בעיות מקומיות כמו אקלים ונוף. בשובל הבול מופיע "ר. קאופמן, 1930 - בית ספר, קיבוץ דגניה".

עם הופעת הבול יופץ עלון הסברה שנכתב בידי ד"ר עדינה מאיר-מריל.

אחד הבולטים בעיצוב חזותה של הארץ המתחדשת הוא האדריכל ומתכנן הערים ריכארד קאופמן (1877-1958). מאז עלותו ארצה ב-1920 ובתוקף תפקידו כמתכנן ראשי של ההנהלה הציונית, הוא אחראי לתיכנון והקמת רוב היישובים החקלאיים בארץ וכן שכונות עירוניות חדשות ובתים פרטיים. חלומו היה עיר העמק, עפולה, כמרכז עירוני תרבותי ומסחרי גדול. הוא הביא לארץ את הסיגנון הבין-לאומי שאופיין בצורת בנייה קובייתית, כשהאלמנטים של חלונות ודלתות מרובעים ויחד עם הקיר החלק הם המרכיבים העיקריים של המראה החיצוני.

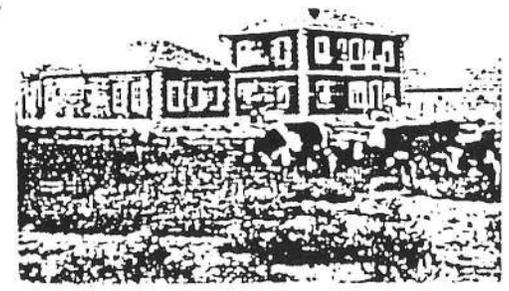

בבול החדש נראה בניין בית הספר בדגניה, המבנה המאורך בעל גג שטוח בן 4 כיתות, מותאם לאקלים החם בעמק הירדן. חלונות אופקיים מרובעים ומעליהם פיתחי איורור. גרעץ על

בחורף שלשנת תר"ע-1910 עלתה קבוצה בה שבעה חברים אל ארסה שוססה ועווכה שנרכשה ע"י הקרן הקיימת לישראל. על סווי שדה קוצים הקימו להם צריף בודד ובצדו צריף נוסף לכלי העבודה. הם קראו לנקודתם-דגניה בלשון דגן.

תבואה. להם זאת היחה שאיפתם להוציא להם מן הארסה. הנישה אל דגניה היחה קשה מסיבת חוסר דרכים וגשר על הירדן הסמוך. הסכנה ארכה סביב מסני שודרים מתנשלים.

דגניה - הבית הראשון

אנשי דגניה

מאת נתן אלתרמן

<p>הם אמרו: נגד קבוצה ונהיה אנשים אחרים וכלל מסרוך נשל ועד הלצה. נתחלק כלקבות קמחים.</p>	<p>לא היו נביאים הם וכוני נביאים אך נדשו הם: בארץ הקום האקה אם בארץ זהו פועלים עבריים וסמרים עבריים ועובדי אדקה.</p>
--	--

שינויים בתוויות דאר רשום

מאת מיכאל סנדר, ראשון לציון

בשם יסיף הוספה האות א'.

בשם כרמל הוספה ה' הידיעה.

חותמות מיוחדות

ב-13.4.90 פעל ב"ד שטרית" רח' ביאליק 13 בטבריה סניף דואר מיוחד לרגל כינוס הוועידה הארצית של הסתדרות העובדים הלאומית והוטבעה חותמת מיוחדת.

ב-22.4.90 ייפתח בקיבוץ לוחמי הגיטאות סניף דואר מיוחד לרגל מלאות 47 שנים למרד הגיטאות.

ב-23.4.90 יפתח במכונת דואר נע שתוצב ליד האנדרטה בזיכרון יעקב סניף דואר מיוחד לרגל האירוע הנ"ל.

ב-25.4.90 תוכנס לשימוש בבית הדואר באר-שבע חותמת מיוחדת לרגל "20 להדרי נגב לכיש".

ב-26.4.90 ייפתח בבניי האומה בירושלים סניף דואר מיוחד לרגל כינוס יוצאי צ'כוסלובקיה ותטבע חותמת מיוחדת.

ב-2.5.90 ייפתח במלון רמדה רנסנס בירושלים סניף דואר מיוחד לרגל 30 שנה ללשכת המבקרים הפנימיים.

רשות הדואר תעשה כמיטב יכולתה לבצע החתמה ברורה ונקיה.

ב-3.5.90 ייפתח בבית ההבראה מבטחים זיכרון יעקב, סניף דואר מיוחד לרגל כינוס רוטרי הבין-לאומי.

דברי דואר שלא יבויילו בדמי המשלוח המלאים לא יוחתמו בחותמות הנ"ל ויוחזרו לשולח על חשבונו.

בחוברת 1-2/90 הובא מאמר שנגע לשינוי השם **נצרת, לנצרת תחתית** בתווית דאר רשום חדשה.

שנוי שם המקום בכתיב העברי הוא חלק משנויים רבים שחלים כעת בתוויות הדאר הרשום שהוכנסו באחרונה לשימוש בכל הארץ ובהדרגה, עם הדפס שונה מהקודם, כאשר גם השינון הוא בצורה של דקור. שינויי שם המקום שידועים עד היום מופיעים הן באיות העברי והן באיות הלטיני או בשניהם ביחד. ברשימה זו נסקור את החידושים הידועים באיות העברי בעוד שרשימה מקבילה בדבר השנויים באיות הלטיני תופיע בירחון של HJPH.

העמודה הימנית מביאה את התוויות הישנות, והעמודה השמאלית את החדשות

לתווית הוספה המלה "תחתית" כעין הקבלה לנצרת עילית.

השם "קרית" קוצר ל ק' בלבד.

לשם הוסף קיצור ע.ד. (סוכנות דאר) מופיע גם בתוויות של **ביתגן הפך חיים ועשרת**.

במילה **אופקים** הוספה האות ו'.

בשם הושמט השם **מונסון**, כלומר נעשה קיצור לשם המקום.

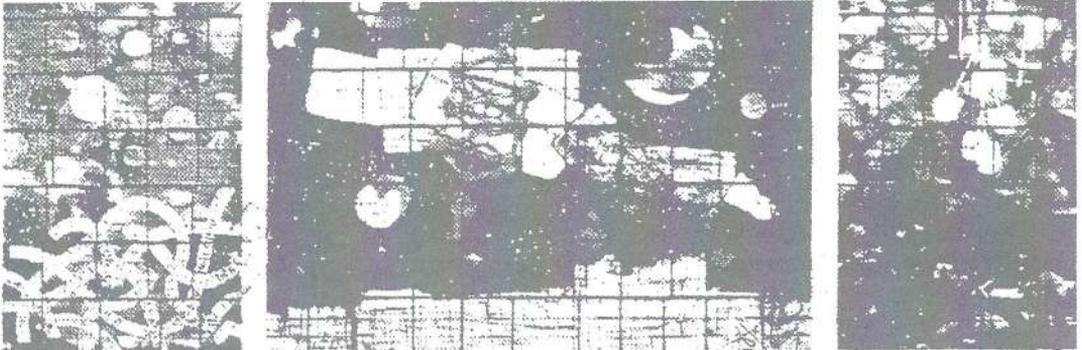
בשם **דייר** הושמטה אחת משתי אותיות "יוד"

במרכז – ירושלים. כחלק התחתון עיצב ארדון את חומת העיר ממגילת ישעיהו (מן המגילות הגנוזות). מעל החומה, פיסת קלף ועליה קטע הנבואה "וכתתו חרבותם לאתים..." לידה שילוב של עיגולים וקווים כחולים שהוא "אילו הספירות" הקבלי. לשמאלי מערכת ספירות נוספת, עגול בתוך עגול, אף הוא מספר "הזהר".

בחלק הימני, התגשמות החזון-תותחים ופגזים נשברו וכותתו לאיתים המרחפות מעליהם.

לרגל תערוכת הבולים העולמית "לונדון 90" יופיע אצלנו גיליון מזכרת חגיגי ומיוחד. הגיליון הוקדש לחלונות ארדון כפי שהם ניצבים בבית הספרים הלאומי האוניברסיטאי בגבעת רם בירושלים. עיצוב הגיליון נעשה בידי **יצחק גרנות** ויום ההופעה נקבע ל-17 באפריל 1990. ערכו הנקוב 3 ש"ח, אבל הוא יימכר לקהל ב-4.5 ש"ח.

מרדכי ארדון הוא מבכירי ציירה של ישראל. במשך למעלה מיוכל שנות פעילותו האמנותית, העמיד יצירה רבת היקף המתיחדת בסגנונה

50 אלף גליונות בלתי מנוקבים

השרות הבולאי מצא הפעם דרך נאותה לעודד את המנויים שלו, על-ידי כך, שלכל מנוי ינתן שי גיליון מזכרת בלתי מנוקב, שיהיה פריט יוצא דופן.

כבר עתה ניתן להעריך שהגיליון הבלתי מנוקב יהיה במהדורה של כ-50 אלף בלבד, בעוד שמהדורת גליונות רגילים מופצת בכ-300 אלף יחידות. סביר להניח שהמדובר בגיליון שיהיה לו ביקוש והשאלה כמה מהם יסופקו בקרב הסוחרים ואם בכלל.

המובהק. יצירותיו של מרדכי ארדון מוצגות בגודלי המוזיאונים ובאוספים פרטיים ברחבי העולם. קיר החלונות הצבעוניים הוויטראז', שהוכן עבור בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי שבקרית האוניברסיטה בגבעת רם בירושלים, הוא שיא במפעלו האמנותי של הצייר הדגול ותמציתו, הן בתוכן הרעיוני והן בתוכן האמנותי. הקשר בין היצירה למקומה – בית הספרים בירושלים, היכל הרוח האנושית והיהודית לדורותיה בבירת ישראל – הוא אורגני: האמן הוא שבחר במקום זה ליצירתו והמקום הוא ששימש השראה ליצירה.

קיר החלונות בנוי בצורת טריפטקון (תלת חלקי) הוא משתרע על שטח של מאה מטרים מרובעים וכולל בתוכו את נבואת ישעיהו על אחרית הימים ועל השלום הניצחי, האוניברסלי, שלום לעולם כולו ככתוב: "ונתרו אליו כל הגויים, והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה', אל בית אלוהי יעקב ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו, כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים. ושפט בין הגויים והוכיח לעמים רבים וכתתו חרבותם לאתים וחניתותם למזמרות. לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה" (ישעיהו ב' 2-4). בחלק השמאלי נראים השבילים בהם עולים העמים לירושלים. בכל שביל מופיע הפסוק "לכו ונעלה אל הר ה'"... בלשון שונה ובאותיות לטיניות, יווניות, ערביות ועוד.

IZHAK SEIDMAN בולי היכל
 TEL AVIV, 94 ALLENBY ST. (ROOM 234)
 TEL. 611372, PRIVATE 447296

IMPORT EXPORT STAMP & COIN DEALER
 SALE, PURCHASE, VALUATION
 יצוא ויבוא – בולים ומטבעות
 קניה, מכירה, והערכה

MICHAL STAMPS יצחק דיידמן
 תל אביב רח' אלנבי 94 (חדר 234)
 טל 611377 פרטי 447296

המומים. למרות שהיתה זאת תערוכת הנוער הראשונה היא עברה בהרבה את כל הציפיות. למעלה מ-30000 ביקרו בתערוכה, ומספר זה מרשים במיוחד מאחר ומדובר בעיקר בילדים ונוער. הרשימו גם הפתיחות והחביבות בהם זכינו. מיד עם הגיענו "כיסו" אותנו במתנות כך שקודם כל נעתק הדיבור מפינו, ורק לאחר מכן ניתן לנו זמן לראות את התערוכה. בסיור קצר בין שורות המוצגים נערכו המגעים הראשונים עם בני נוער ישראלים, במיוחד אבי וגיא, שני בולאים ישראלים בני 14 אשר הפתיעו בידע הבולאי שלהם. בין היתר הוכיח את עצמו אבי כחובב נלהב של בוריה והפתיע אותנו לא רק באוסף הבולים שלו גם באהדתו לקבוצת F.C.BAYERN MÜNCHEN ובידיעותיו בליגת הכדור רגל הגרמנית. השגיהם של המשתתפים הגרמנים ב"תבל 89" היו טובים בהחלט, במיוחד שלושת המוצגים שזכו במדליות מוזהבות: חובבי בולים – **טרייר, מרטיין ריין וברנד לה-בונג**. החשיבות לה זכה ביקורינו אפשר לאמוד מכך שנערך מפגש משותף עם שר התחבורה הישראלי, שהוביל לשיחה עם אנט הקר, היחידה שגם הציגה בתערוכת "תבל 89". בארוחת הערב המשותפת באותו יום הוחלפו לא רק כתובות ודעות אלא מה שחשוב הרבה יותר – נוצרו חברויות. הוכחה לכך באה כאשר שלושה בני נוער ישראלים התנדבו למחרת להדריך אותנו בסיור ביפו העתיקה. בערב האחרון נערך עוד מפגש ספונטני עם הנערים הישראלים בקפטריה של התערוכה שלאחריו קשתה הפריזה על כולם. הקלה מסוימת נמצאה בהבטחה להפגש שוב בשנה הבאה בתערוכת "זיסלדורף 90".

הביא לדפוס י. שבתאי

"אנחנו ודאי עוד נשוב" זאת היתה קביעה פה אחד של בולאי הנוער הגרמני (DPHU) שהשתתפו בטיוול לישראל. ההתחלה היתה לפני כמה חודשים בשיחת טלפון קצרה אל ה-JUNGE SAMMLER (עתון לנוער חובבי בולים). קבוצה של בני נוער הוזמנה לבקר בתערוכת הבולים "תבל 89" בישראל. בתמיכה גדולה של הקרן לקידום הבולאות ותולדות הדואר ניתן היה לממש את הנסיעה. כמוכן שההתעניינות היתה גדולה, אך למרבה הצער לא יכלו כל המעוניינים להצטרף. משתתפי הקבוצה באו מכל חלקי גרמניה ובהם גם שניים מברלין. למרות שבני הקבוצה לא הכירו איש את רעהו, לא ארך הזמן עד שנוצרו יחסי חברה נעימים. החברות ותרבות הדיבור ששררו בקבוצה היו אבני היסוד להיות הנסיעה לחויה יפה. סיבה נוספת מדוע תשאר ישראל לכולם, בלתי נשכחת, היתה קבלת הפנים הלבבית לה זכינו מהצד הישראלי. כבר בפגישה הראשונה (בשעה שתיים וחצי לפנות בוקר) נתקבלנו בברכה על ידי נציגי "תבל 89" ומשרד הנסיעות. כל משתתף קיבל חוברת תאור הטיוול שהיתה מאוירת בבולי ישראל ובהסבר אודות המקומות בהם אנו עתידים לבקר. מנמל התעופה בן גוריון נסענו לירושלים שם החל הטיוול. בין היתר בקרנו בהר הזיתים כדי לצפות בזריחה ובמראה הנהדר של העיר העתיקה. כבר במראות אלה נתברר לנו ששרטי הצילום המתוכננים לא יספיקו, פשוט צלמנו ללא הרף. בהמשך טילנו בסמטאות העיר העתיקה ובמקומות הקדושים, מוזיאון ישראל ויד ושם. בימים הבאים כלל הטיוול את ואדי קלט, יריחו, ים המלח, מצדה, ים כנרת, נצרת, קבוץ גשר הזיו, ראש הנקדה ומחוז חפצנו האחרון תל-אביב.

לאחר שנפרדנו מהנהג וממורה הדרך, פנינו לטיוול על חוף הים כדי לשטוף רגלינו העיפות במימיו החמימים של הים התיכון. את שעות אחר הצהרים האחרונות בילינו בחוף ואף בנינו "טירת חול" ענקית. זאת כנראה תופעה לא רגילה בתל אביב ומתפעלים רבים נאספו מיד סביבנו ואף צולמו על ידי הרבה צופים זרים. לאחר שגם סימנו את צלומי המזכרת שלנו, החרבנו את המבנה – זאת היתה הנאה עילאית. בתל אביב השגנו בעצם את מטרת הנסיעה – תערוכת "תבל 89", שהיא התערוכה הלאומית הראשונה לנוער שנערכה בישראל, בהשתתפות קנדה, לוקסמבורג, שוויצריה והרפובליקה הפדרלית של גרמניה – על כך מדווחים

אנט הקר ומתיאס קלר:

ביום ששי השגנו עוד נקודת שיא בתכנית מסענו – ביקור בתערוכה בתל אביב. לכולנו ברור היה שמארחינו הישראלים מכינים משהו עבורינו. אולם ממה שאזינו לקבל ביומיים אלה הינו ממש

היא לתשומת לב, שכן המדובר באדיבות של זבנים ובתי מסחר גדולים. לא יאמן עד כמה שהם מעוניינים שהלקוח יצא מרוצה, וכמובן יקנה, אך זאת לאו דווקא ולא רק משום שהמוכר הוא בעלים של העסק.

נדמנתי לבית מסחר גדול בלוס אנג'לס ברשת בתי המסחר של Pavilions ובקשתי כיסי-מגן לדפי אלבום בולים, פריט, שאולי לא מן הנפוצים באותו בית מסחר ענק, להפתעתי מצאתי את מבוקשי והגב' ביאנקה האחראית על אגף אחר לגמרי גילתה מאמץ ממש, אך ורק למען נצא מרוצים מן המקום. תופעה זו כמה אופיינית שם וחסרה אצלנו...

א.ל.

20 שחקני טניס בגמביה

דואר גמביה הנפיק לא מזמן סידרה בת 20 בולים עם דמויות 20 שחקני טניס נודעים מאליפויות וימבלדון.

ה-20 הם: ג'ון נבקומב, ג'. הילרד, רוי אמרסון, דורותי צ'מברס, דונלד בורג, סוזן לנגלן, לורנס דוהרטי, הלן ויליס מודי, ביורן בורג, מאורין קונולי, ג'ון בורוטר, מריה באונו, אנטוני וילדינג, לואיס ביוט, פרד פרי, מרגרט קורט, ביל טילדון, בילי ג'ין קינג, רוד לאוור, ומרטינה נורטילובה.

בפוקלנד – 5 שטרלינג

בפוקלנד הופיע בול חדש בהמשך לסידרת ספנות עם העריך הגבוה של 5 לירות שטרלינג. הבול שייך לסידרה מן המניין שתוחלף רק בעוד כמה שנים.

בעיתונות האמריקאית הכללית אפשר למצוא באחרונה תגובות נזעמות של דרישת משרד הדואר שם, להעלות את תעריפי הדואר. אין זה סוד שגרעונות הדואר האמריקאי הם גדולים מאד

מי שאינו מכיר את המנטליות של האמריקאי הממוצע, לא יבין כיצד זה מתווכחים שם ונזעמים על עליית מחירים של 5 סנט... למשל. האמריקאי מוכן לנסוע למרכז קניות מרוחק, אך ורק משום ששם יש, למשל, מס נמוך יותר או פטור ממס בכלל. זה אולי מסביר, את ריבוי המכתבים לממשל ולעיתונות בדבר תכנית ייקור תעריפי הדואר ב-5 סנט...

נדמה לי שלא נתקלתי ולו בתגובה אחת של צרכן ישראלי על ייקור תעריפי הדואר אצלנו, נאמר ב-10 אגורות כפי שהם מתייקרים גם אצלנו...

בביקורי האחרון בארצות הברית הופתעתי מן הרצינות שרבים כל כך מתייחסים לעליה הצפויה של תעריפי הדואר ומשפע ה"מכתבים למערכת" בנושא זה. היה שם קורא שהציע באירוניה להעלות התעריף של מכתב ישר ל-5 דולר(!) כי אז, לדבריו, יופסק ממילא השימוש בדואר ולא יהיו גרעונות למשרד הדואר. איש אחר כתב שלפי קצב העלייה בתעריפים לא יוכלו בקרוב לכתוב גם ל"מכתבים למערכת" אלא עשירים בלבד.

קוראים רבים מגיבים על הפטורים השונים שמעניק הדואר האמריקאי, במיוחד לחברי הקונגרס השולחים דברי דואר חינם, כנראה, בכמויות. ממילא, הם כותבים, זהו דואר לא מעניין ולא חשוב, הנרקא אוטומטית לפח...

יש המציעים להפסיק מתן ההנחות לשולחי "ג'אנק מייל" – דואר אשפתות, כפי שהם מכנים את דברי הדואר הרבים הנשלחים על-ידי מוסדות "שנור" למיניהם או מיני פירסום מסחרי הנהנים מהנחות מפליגות בתעריפי הדואר. בביטול פטורים אלה, צפויה הגאולה לגרעון הדואר, לדברי הכותבים.

ב"לוס אנג'לס טיים", למשל, קראתי הצעת קורא לצמצם את מספר ימי חלוקת הדואר מ-6 פעמים בשבוע, ל-3 פעמים, דבר שיקטין הגרעון, אבל, הוא כמובן מסתייג מפיטורי עובדים(!).

קראתי גם תגובתו של דוור על הביקורת על "ג'אנק מייל", שלדבריו דברי הדואר אומנם נזרקים לאשפה, אך "הדוורים מתפרנסים מזה"...

אכן, דעת הקהל בארצות הברית מאד ערה לבעיות השעה של האמריקאים ולנו קשה לעיתים לרדת ל"קטנות" כאלה...

"קטנה" בולאית אחרת בסיורי האחרון, ראויה אף

שרותי הדואר של צפת 1920-1918

ד"ר א. לייבו

להעביר את הדואר שלהם דרך טבריה, במשך תקופה קצרה זו.

"FPO sz61" תיפקד בצפת ברציפות 3¹/₂ חודשים עד אשר "OETA-EEF" החלה לטפל בענין בפברואר 1919. בתקופת הפעילות שלה, טיפל FPO sz61 בכל מיני סוגים של דואר: OAS ודואר רישמי והן דואר אזרחי. (מעטפות דואר רשום מתקופה זו, מאד נדירות).

תולדות הדואר של צפת שבגליל העליון, עניינו תמיד רבים ובעיקר אספני תולדות הדואר של ארץ ישראל. הסיבה מובנת: לצפת היסטוריה דוארית עשירה ב-3 התקופות העיקריות - העותומנית הבריטית ומלחמת השחרור. מבחינה זו, צפת מקבילה לראשון לציון ושניה בדרגה רק לירושלים ומציגה פריטים פילטליים בעלי עניין, ערך ונדירות רבים.

(בהמשך המאמר תתגלה ההיסטוריה של צפת מיד לאחר כיבושה בידי חיל המשלוח הבריטי).

צפת נכבשה בידי חיל המשלוח (E.E.F) ב-26/9/1918. האוכלוסיה המקומית שסבלה קשות בזמן המלחמה, היתה זקוקה ביותר לקשרי דואר. קשרים אלה היו בעלי ערך חיוני ביותר לקהילה היהודית הגדולה שלפני המלחמה התקיימה בעיקר מתרומות הגולה.

רשויות הצבא הבריטיים שהיו גם אחראיים לאדמיניסטרציה של א"י, נענו ברצון לצרכי האוכלוסיה האזרחית. כדי לאפשר שרותי דואר תקינים, הוקמו משרדי דואר צבאיים בערים הגדולות. אלה טיפלו הן בדואר הצבאי והן באזרחי. ההצלחה הגדולה של מתקפת ספטמבר דרשה גידול נרחב של שרותי דואר צבאיים בארץ ישראל, כמו גם בסוריה ולבנון.

(הטבלה מצביעה על משרדי הדואר החדשים שהוקמו).

Postcard dated "Safed, 21 Sept. 1918", forwarded to Tiberias and mailed at "FPO SZ 60" on Oct. 26.

תאריך המוקדם ביותר	משרד הדואר	תאריך הכיבוש	העיר
27.9.1918	sz57	23.9.1918	חיפה
5.10.1918	sz59	19.9.1918	טול-כרם
14.10.1918	sz60	27.9.1918	טבריה
1.11.1918	sz61	26.9.1918	צפת
23.10.1918	sz62	30.9.1918	דמשק
14.10.1918	sz8	8.10.1918	ביירות
24.10.1918	sz9	18.10.1918	טריפולי

צפת היא האיזור היחידי בארץ-ישראל שחותמת עותומנית הוכנסה לשימוש מחדש לאחר הכיבוש הבריטי. השימוש בחותמות עותומניות באיזוריה הצפוניים של סוריה, לבנון וסיליסיה היה מקובל תחת חיל הכיבוש הבריטי. הדבר לא נעשה בא"י, כיוון שכאן טיפלו משרדי דואר צבאיים בדואר האזרחי. השימוש בחותמת המתומנת העותומנית

כנראה שצפת לא היתה חשובה ביותר, שכן קרוב לחודש עבר מיום הכיבוש עד לפתיחת משרד דואר שם. התאריך המוקדם ביותר הידוע, הוא 1.11.1918 הנראה על גלוית דואר "OHS" מ-APO sz61. כיוון ש-FPO sz60 נפתח בטבריה למעלה משבועיים לפני המשרד בצפת, היתה אפשרות לתושבי צפת

ההיפותיזה של שימוש חותמת תורכית בצפת היא – החותמת היתה בידי פקיד דואר תורכי לשעבר, שהמשיך בתפקידו גם כסוכן FPO. הוא אסף דואר מן האיזור היהודי והביאו ל-FPO הקרוב. בכמה מיקרים, פקיד-סוכן זה, הטביע את החותמת העותומני.

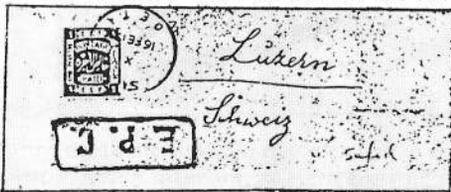
Early cover of the OETA period. The R-label is cancelled on Feb. 19, 1919 while the stamps on Feb. 22. The cover shows the red registry cross and the

בדיקה מדוקדקת אחרת של דואר "רשום" של FPO "sz61", מראה כמה דברים משותפים לכל המעטפות שמחזקים את הדעה שסוכן דוארי כזה, שהוזכר למעלה, אומנם היה קיים:

1. כל המעטפות, מקורן באיזור היהודי.
2. צלב באדום, עשוי בסרגל, כרשום, מופיע על כל המעטפות, לעיתים בנוסף לצלב בכחול הרגיל.
3. כתובת-יד "רשום" עם מספר, באותה דיו אדומה אבל לא זהה למספר R על התווית R. כתב היד ברור מאד ואין ספק שעל-גבי כל המעטפות אותה יד כתבה לפני העברתן ל-"FPO sz61"

ההערות הנ"ל מוליכות למסקנה שסוכן, או פקיד דואר היה אוסף את הדואר באיזור היהודי, היה מסמן בצורה בולטת את הדואר הרשום (ואף שומר על רישום מדויק לעצמו), לפני העברתו דואר זה ל-FPO, אם אדם זה היה מקודם בשרות הדואר העותומני, יש אפשרות שחותמת כזו נמצאה בידיו, שכן ידוע שהתורכים בנסיגתם, לא לקחו עימם את החותמות.

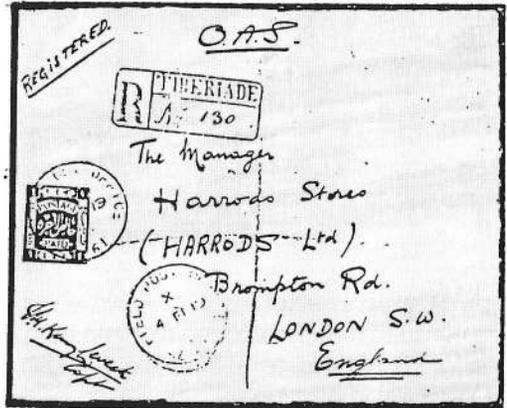
בהמשך, בתקופת "OETA", מוצאים אותה יד ברורה כותבת מחדש, הפעם על תווית ה-R ולא לידה, כמקודם. אין, אלא, להסיק שדמות זו היתה בשרות רגיל של דואר "OETA".

Early date of "SAFED-OETA", Feb. 16, 1919, on a cover to Luzern.

של צפת ראויה לעיון מיוחד. ידוע על שימושה בין 9.12.1918 עד ה-14.2.1919, הן על גבי דואר רגיל והן על גבי דואר רשום. סבורים שקיימות רק 8 מעטפות מסוג זה.

2 מעטפות שנשלחו מ-FPO sz61 שמקורן אומנם בטבריה, ראויות אף הן לציון – אחת, מעטפה רישמית מבית המשפט בטבריה כשמענה חיפה, נשלחה מצפת ב-8.2.1919, והאחרת OAS רשום, שנשלחה מצפת ב-4.2.1919. עליהן חותמת עותומנית מטבריה בדיו אדומה! לא ידוע מדוע מעטפות אלו הועברו למשלוח מטבריה לצפת! האם היתה בעיה כלשהי ב-FPO sz60 בראשית פברואר 1919?

OAS registered cover, showing Ottoman R-handstamp of Tiberias, mailed at "FPO SZ 61" on Feb. 4, 1919.

בסוף 1918 וראשית 1919, האדמיניסטרציה של משרדי הדואר בתוך הערים ששרתו את האוכלוסיה, הועברה לאדמיניסטרציה של טריטוריות אויב נכבשות. התהליך החל בערים הגדולות יותר באמצע דצמבר 1918 ונמשך מספר חודשים. בצפת, "FPO sz61" הוחלפה ב-"OETA-EEF Sapad", באמצע פברואר 1919. (התאריך האחרון של "FPO sz61" הוא 14.2.1919).

משרד הדואר "OETA" (אוקיופייד אנמי טריטוריס אדמינייסטרשיון) פעל בצפת עד אשר האדמיניסטרציה האזרחית השתלטה ב-יולי 1920. זה היה משרד דואר פעיל ביותר שסיפק כל שרותי הדואר האפשריים על גווניו.

השימוש, כאמור לעיל, בחותמת המתומנת העותומנית "צפת 1" כל כך יוצא דופן שיש להתעכב עליה. בדיקה מדוקדקת של 1 1/2 מעטפות ידועות הניבה מספר מסקנות:

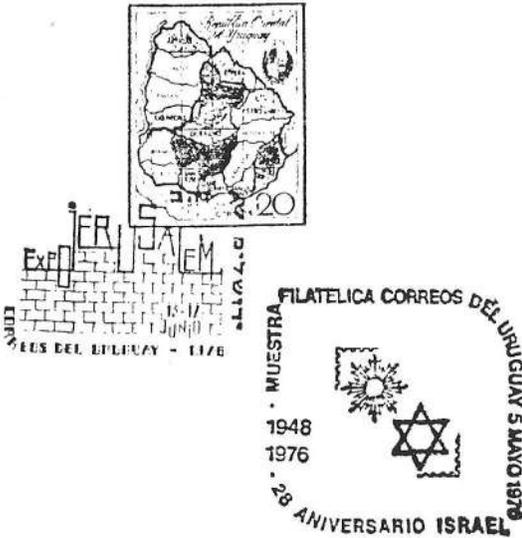
1. החותמת היתה בשימוש בהחתמת בולים.
2. על מעטפות רשומות נוספה לחותמת הנ"ל גם חותמת "FPO sz61"
3. המעטפות הרשומות מראות פער של יומיים בין תאריך ההחתמה העותומני (12 בפברואר) לזה של FPO.

באורוגוואי וארגנטינה – בולים וחותרמות לנשיאי ישראל

לאורוגוואי מסורת יפה ביחסיה עם ישראל והיא באה לביטוי פעמים אחדות גם בבולאות.

בעבר ביקר שם הנשיא זלמן שזר וזכה בבול דואר מיוחד וחותרמת זיכרון. מיני כנסים ציוניים שהתקיימו באורוגוואי צוינו לרוב בחותרמות דואר.

אורוגוואי היתה זו שבחותרמת דואר מיוחדת לתערוכת ירושלים ש"בני עקיבא" אירגנו במונטבידיאו, הוטבעו המילים "ירושלים של זהב" בעברית, מתוך שירה של נעמי שמר, ערב מלחמת ששת הימים.

לפני שנה תוכננה אפילו תערוכה משותפת דו-לאומית של ספרד ושל ישראל ויודאיקה ובישראל היתה התלהבות רבה בנושא זה והשרות הבולאי היה מוכן אף להנפיק בול מיוחד לתערוכה זו, אבל ברגע האחרון נמסר שהדרגים המדיניים שם לא אישרו את התערוכה והיא אכן נדחתה.

אשר לארגנטינה אפשר לציין שמדינה זו נדיבה מאד בעניין חותרמות דואר עם מוטיבים יהודיים ובדפי אלבום יודאיקה הרבה חותרמות מארגנטינה, לרבות אחת יוצאת דופן מן העיר מוזס ויל, שכידוע נקראת על שמו של הברון הירש (1831-1896).

כל דבר דואר היוצא מ"מוזס ויל", נושא את שם העיר בחותרמת.

באורוגוואי הוטבעו חותרמות דואר יהודיות לועידת ציוני דרום-אמריקה, יום עצמאות ישראל, תערוכת הישגים ישראלית שבחותרמת המיוחדת הובלט בול דואר עיברי, תערוכת בולים בבית הספר "עיבריה" רמונטבידיאו, בהנהלתו של דוד אוני מישראל, חותרמת מיוחדת ליובל 75 לקק"ל ובול מיוחד ליובל 50 של בני ברית במונטבידיאו.

ביקורו של נשיא המדינה חיים הרצוג בארגנטינה ובאורוגוואי צויין אף הוא בפריטים בולאיים בשתי המדינות.

הנשיא הרצוג ביקר במסעו האחרון גם בספרד וגם מדינה זו נדיבה בדרך כלל בציונים פילטלים יהודיים, אך בול מיוחד לא הוצא שם.

מעטפת המזכרת שהוטיעה בארגנטינה לרגל ביקורו של הנשיא הרצוג. המעטפה מבוילת בבול שהוקדש למאה שנים להגירת יהודים לארגנטינה ומראה את אוניית המהגרים "וסר", שכידוע הביאה את המהגרים היהודים לארגנטינה. בחותרמת לכבוד הנשיא הרצוג, שני דגלים של ארגנטינה ושל ישראל. בבול לא הוזכר לכבוד אלו מהגרים היוצא.

בסיירה ליאונה הופיע לא מזמן גליון מזכרת מיוחד עם דגל המדינות, שלדעת הדואר שם, הן בעלות פוטנציאל בחקר החלל. בין הדגלים – דגל ישראל (!).

עזרה – כרופא, כאספן וכאיש חכם. כזה היה לחבריו וכזה למשפחתו.

רעייתו, ד"ר אליס דגוני, פסיכולוגית קלינית במקצועה ובתו אילנה, ביוכימאית, איבדו את היקר שהיה להם ואולם יתנחמו בעובדה שד"ר שאול דגוני – היה יקר לרבים ורבים אכן יזכרוהו.

אריה לינדנבאום

תנחומים למשפחת דגוני
האבלה
על מות ד"ר שאול דגוני ז"ל
מותיקי עמותת חיפה
וממסדי איגוד יודאיקה
בישראל
התאחדות בולאי ישראל
עמותת בולאי חיפה
איגוד אספני יודאיקה בישראל

מי שהכיר את אישיותו הפעילה של ד"ר שאול דגוני, במיוחד בתחום היודאיקה הבולאית, את ההומור שלו האינטלגנטי ורמתו האינטלקטואלית, שמצאה ביטוי בשפע מחקרים וגילויים בתחום התחיבה, לא בנקל ישלים עם האבדה.

אכן, ד"ר שאול דגוני, הרופא המחוזי החיפאי היה מן הדמויות הבולטות בבולאות יודאיקה ומן המיסדים של האגודה הראשונה שקבעה לעצמה כיעד מחקר בולאי הסטורי בתחום היודאיקה

הוא נולד ב-1907 בפולין, בעיר בוכניה. כבן לפרופסור בגימנסיה יהודית, קיבל חינוך ציוני והשכלה רחבה.

ב-1931 סיים ד"ר ש. דגוני את ביה"ס לרפואה בעיר קרקוב, השתלם בווינה ובבית ספר לקציני רפואה בוארשה, בירת פולין. כבר בצעירותו עסק בפעולה ציבורית, כמו אירגון אקדמאים בקרקוב, הסתדרות הסטודנטים היהודים ויסוד תנועת נוער עקיבא בפולין.

ב-1935 עלה בפעם הראשונה לא"י, לשם הכנה לקראת עליה סופית, אולם כאשר חזר לפולין, נשאר שם עד פרוץ המלחמה ב-1939, עת גוייס לצבא ונשבה בידי הרוסים. ב-1940 גורש לסיביר וב-1941 שוחרר וגויס לשרות רפואי לפליטים בקזקסטן.

ב-1942 הוא גוייס במסגרת צבא אנדרס ושרת באיראן, עירק, א"י ומצרים.

ב-1944-1946 שרת באירופה בחזית איטליה שם צויין גם באות הצטינות גבוהה במונטה-קזינו. ד"ר דגוני השתתף בפעולות הצלה של אנשי הבריגדה היהודית באירופה, במיוחד בהברחת פליטים לנמלי איטליה. ב-1947 שוחרר משרותו הצבאי ועלה ארצה. שיחרורו לא היה מלא, שכן עם עלותו ארצה צורף להגנה ואחר כך לחיל הרפואה שהוקם ע"י ד"ר שיבא. הוא השתתף בקרבות חטיבת כרמלי – בין השאר בכיבוש הגליל המערבי, עכו, חיפה, ג'נין ועוד.

בתום מלחמת השחרור היה מפקדו של בית חולים צבאי והחל משנת 1950 רופא איזורי בחיפה, אחר כך רופא מחוזי.

תחביבו האמיתי, פרט לאיסוף בולים, היה מחקר בולאי. הוא פירסם שפע מאמרים בעתונות הישראלית ובחור"ל והיה לו עניין מיוחד במציאת גילויים ומחקרים להעשרת התחיבה.

נתמזל לי להיות קרוב אליו במשך רוב שנותיו בארץ ואכן היה חבר טוב, מיעץ ומי שמוכן לכל

"יודאיקה" באיגרות-דואר סובייטיות

מאת ד"ר ע. לפין - ב. ומ. נודלר

כל אספן בולים הנאמן לתחביבו והמעוניין בהרחבת אוספו - תלוי במידה רבה בפניה לקטלוג בולים המתאים, בו הוא מוצא מידע שנותן לו תשובה לכל שאלותיו הפילטליות.

גרוע יותר מצבו של אספן "יודאיקה" היות ומספר הקטלוגים בנושא קטן מאד. הם אינם מושלמים וחסרים בהם נתונים רבים. הם כוללים בולים בלבד ואינם מזכירים כלל את המעטפות הרבות הקיימות ב"יודאיקה". נושא אחד חסר בהם בכלל: מעטפות-דואר (כלילים) המוצאים לאור בברית המועצות. אכן, הדואר הסובייטי העשיר את ה"יודאיקה" הבולאית במאות מעטפות, עליהן מופיעים צילומים ונתונים אחרים המתייחסים לילאשים מצטיינים, שהם יהודים וממוצא יהודי: מדינאים, מדענים, סופרים, ציירים, פסלים, ועוד.

החלטנו, איפא, לכלול את המעטפות ברשימה כוללת אחת ולפרסמה למען אספני "יודאיקה". הרשימה לפי תאריכי הוצאת הכלילים הנ"ל. נתונים בודדים פורסמו אמנם ע"י אי-אלה ירחונים בולאית, אך עבודתנו דלעיל היא נסיון ראשון לרכז את המעטפות-כלילים ברשימה אחת. הרשימה מורכבת משלושה חלקים:

חלק 1: כלילים, עליהם מודפס דיוקנו של האיש, שמו ותאריכי חייו;

חלק 2: כלילים שעל גביהם מודפסים ציורים, עיטורים מסוגננים, שמות, איזורים או רחובות ובעיקר - פסלים ומצבות, מטוסים ואניות - כל הקשור לאישיות, לכבודה הונפק הכליל;

חלק 3: מעטפות "יום ראשון" עם חותמות מתאימות ובולים, הן מודפסים (כלילים) והן מודבקים ע"י הדואר.

היות ועבודה הזאת היא נסיון ראשון - הננו מבקשים מאד את הקוראים האספנים, במקרה וימצאו מעטפות נוספות באוספיהם - להודיע לנו על כך. כמו כן במדה ויש אי-דיוקים.

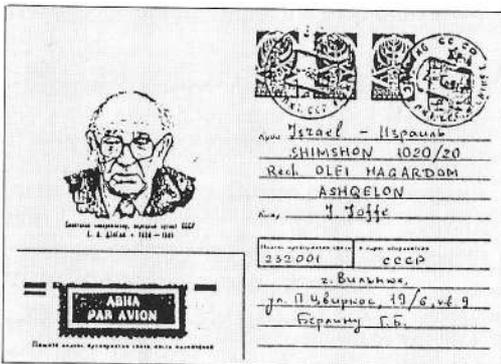
תודה מראש.

חלק 1: דיוקנאות

קיצורים:

- א - אדריכל
- ב - במאי
- ג - "גבור ברית המועצות"
- ח - חבר אקדמיה
- מ - מדען
- מד - מדינאי, איש מפלגה פעיל
- ס - סופר, משורר עיתונאי
- פ - פסל
- צ - צייר
- ר - מהפכן - רבולוציוני

מס' תאריך	מס' תאריך	מס' תאריך
סדורי הוצאה	דיוקן	עסק
1.	67.	צטקין קלרה
2.	20.03.68	מרקס קרל
3.	05.08.69	בוש אויגנה
4.	23.09.69	סברדלוב י.מ.
5.	21.04.70	סברדלוב י.מ.
6.	22.11.72	אוריזקי מ.
7.	12.03.73	גרינברג א.
8.	14.06.73	אברנך מיכאל
9.	21.01.74	מאירהולד ו.א.
10.	23.09.74	גנסינה הלנה
11.	09.12.74	גלייר ר.מ.
12.	05.05.75	סברדלוב י.מ.
13.	05.05.75	באומן נ.א.
14.	26.05.75	ברודסקי י.
15.	05.11.75	ברג לב
16.	20.11.75	זמליאצקה (סמילובה) ר.
17.	76.	וויליוב ב.
18.	16.01.76	יקיר יונה
19.	19.02.76	מטה זלקה (גנרל לוקץ)
20.	04.01.77	פפרינק לור
21.	04.05.77	קרייזר י.
22.	14.11.77	ירוסלבסקי (גובלמן)
23.	25.09.78	קטונין אליה
24.	15.01.79	פוליוסק נתן
25.	02.03.79	בוורוב בנימין

ח.מ.	עמואל נ.מ.	11.12.85	.58
צ.	ביאדוליה זמיטרוק (לבניק) ס.	31.01.86	.59
ג.	קיריק אוני	10.02.86	.60
ג. גנרל	רניבסקיה פ.ג.	01.04.86	.61
ס. משורר	צ'רינאחובסקי א.	23.04.86	.62
גנרל טנק	קוטס ארקדי	11.10.86	.63
ס. משורר	קוטין יוסף	15.02.87	.64
ב.	מרשק ס.י.	27.03.87	.65
ח.פיזיק.	אייזנשטיין סרגיי	19.08.87	.66
ג. אלוף משנה	לנדאו ל.ד.	25.08.87	.67
ס.	טמניק א.מ.	18.01.88	.68
ג.	קולצוב (פרידלנד) מ.	15.02.88	.69
מד.	גריפנברגיס י.	22.02.88	.70
ב.	ארמלר פרייד	26.02.88	.71
ס.	פרובומאיסקי (גורביץ)	26.02.88	.72
ג. אלוף משנה	לוי ס.ס.	14.03.88	.73
מד. באקו	בוגדוב ס.א.	14.03.88	.74
מ. מתמטיקאי	פרידמן אלכסנדר	14.04.88	.75
כנר	אוסטרייך זוד	25.04.88	.76
ב.	דזיגן א.ל.	07.06.88	.77
מ. ביאלוג	זקביץ' לייב	09.02.89	.78
ב.	רושל ג.ל.	28.02.89	.79
מ. סטרטוספ.	אויסיקין איליה	17.05.89	.80
קונסטרוקט. מסוקים	מיל מ.ל.	19.05.89	.81
ס.	סלוינסקי י.ל.	27.06.89	.82
ח. בירחימאי	אנגלרדט ו.א.	18.07.89	.83
ח. פיזיקאי	לנדסברג ג.ס.	18.07.89	.84
שחקן	שראוך מ.מ.	18.09.89	.85
מלחין	סנדלר או.א.	21.09.89	.86
צ.	סרוב ו.א.	12.10.89	.87
ס. פרס נובל	פסטרנק בוריס (גלויה)	.90	.88

ח. כלכלן	וורגה אוני	03.04.79	.26
ר.	בוש אוינגה	04.07.79	.27
ג.	גלפרן ו.	09.10.79	.28
ג. גנרל	קריבושאין סמיון	24.10.79	.29
מלחין	דונייבסקי איסק	07.12.79	.30
ח. פיזיק.	יופה אברס	12.08.80	.31
ס.	אהרנבורג איליה	04.12.80	.32
מ. קותב	סמילוביץ' רודולף	06.07.81	.33
מד.	פיאטניצקי (טרשים) י.	22.12.81	.34
ח. פיזיק.	ווקסלר ו.י.	12.01.82	.35
פרס נובל פיזיק.	לנדאו ל.ד.	03.12.82	.36
מרקסיזם	מרקס קרל	22.12.82	.37
ס.	זקסביץ' עמואל	24.12.82	.38
100 ש' למותו	מרקס קרל	14.02.83	.39
ס. משורר	סבטלוב (שינקמן) מיכאל	01.03.83	.40
מד.	מוואילסקי ד.ז.	11.03.83	.41
ביאלוג	מ'צ'ניקוב איליה	18.07.83	.42
צ.	לויטן איסק	29.12.83	.43
ג.	צינדליס בוריס	.84	.44
ר. (באקו)	זבין יעקב	05.06.84	.45
מ.	קיבל איליה	19.06.84	.48
ג. סרן	טרנופולסקי א.י.	25.09.84	.47
אמו של לנין	אוליאנובה (בלנק) מריה	12.02.85	.48
מד.	סברדלוב י.מ.	19.02.85	.49
ח. פיז. חים.	ברודסקי א.י.	01.03.85	.50
פרס נובל פיזיק.	טס איגור	16.04.85	.51
מד.	סברדלוב י.מ.	04.05.85	.52
ס.	בילבלוצ'קובסקי ולדימיר ס.	06.05.85	.53
קונסטר. מטוסים	לבוז'קין סמיון	14.05.85	.54
מ. סטרטונאוט	אויסיקין י.ד.	17.05.85	.55
צ.	לויטן י.י.	06.06.85	.56
ב.	בראון ו.א.	29.11.85	.57

פיטר סלרס – בגלוייה דנית

שחקן הקולנוע היהודי, פיטר סלרס יופיע בחודש מאי בפריט בולאי חדש, שעשוי לעניין את אספני יודאיקה.

דואר דנמרק הודיע על השתתפותו בתערוכת "לונדון 90", התערוכה העולמית של בולים שתיערך בבריטניה לרגל יובל ה-150 לבול הדואר הראשון וכמחווה לבריטניה תופיע גלויות מזכרת מיוחדת. בגלוייה הדנית הודפס כקישוט תעתיק הבול הבריטי עם דיוקן פיטר סלרס, שהופיע בדואר בריטניה ב-8 באוקטובר 1985.

גלעדי

בולים ומטבעות
רח' אלנבי 76 ת"א

עברנו לק' ב'
טל: 663871

מספקים בולי ישראל וחו"ל
בולים קלאסיים להשלמת
אוספים
נושאים, יודאיקה ומטבעות

בול קק"ל לירושלים הבירה הרב הרצוג ואליעזר בן יהודה

מפעל בולי קק"ל שליד הלישכה הראשית בירושלים הנפיק מספר בולים, ביניהם בול לציון 40 שנה לפטירת הרב **אייזק הלוי הרצוג**, ובול למלאות ארבעים שנה להכרזה הממלכתית כי ירושלים היא בירת מדינת ישראל.

עפי" הנחיות מנכ"ל הקק"ל **אורי אור**, נערך ריארגון בסיסור ובאיפסון הפריטים הבולאיים. רוב החומר הבולאי סודר ונרשם ויש להניח כי תוך מספר חודשים יסתיים התהליך. בשלב זה הושמדו כשני מיליון בולים.

גדעון להרס, מנהל מפעל בולי קק"ל מסר לנו, שכמקובל, משנת 1948 נמשך נוהג הוצאת מעטפת שי" בקק"ל. השנה, לציון "מועדים לשמחה" תש"ן הוצאה מעטפת "יום ראשון" עם בולי מזרות-נייר של השרות הבולאי יחד עם בול קק"ל וחותרת "שי".

בי-1985 מלאו 225 שנה לאירגון הגג של יהודי בריטניה, ולאירוע הוצאה מעטפה מיוחדת ע"י לשכת קק"ל בלונדון הכוללת חותרת דואר מיוחדת. המעטפות שהוצאו לציון אירוע זה, מופצות עתה ע"י מפעל בולי קק"ל.

מטעם קק"ל הוצאה חוברת בעברית, המפרטת את הפרטים הבולאיים של קק"ל שהונפקו מ-1973 עד היום. (ניתן לקבל את החוברת ללא תשלום). במפעלי בולי קק"ל מופצת גם מעטפת "תבל" שהוצאה בתערוכת הנוער בת"א, הכוללת את בול התערוכה וחותרת יום ההופעה עם בול קק"ל בנושא ייעור. (12.10.89)

מליטא לירושלים

בול קק"ל שהוקדש לאליעזר בן יהודה עוצב בידי א. שלוש והודפס בדפוס ליון אפטיין בבתיים. ערכו הנקוב של כל בול 1.5 ש"ח והוא מופיע בשלושה גיליונות שונים. באחד השובלים מופיעה המובאה הקלאסית של בן-יהודה: **שני הדברים שבלעדיהם לא יהיו היהודים לעם: הארץ והלשון**. בשובל השני תאריך לידתו בליטא ותאריך פטירתו בירושלים. אליעזר בן-יהודה נפטר ביום כ"ו בכסלו התרפ"ג (דצמבר 1922) בירושלים. נמסר כי ההנפקה הבאה תהייה באפריל 1990.

בולי ערב לאינתיפאדה

מאז הסיכסוך הערבי-ישראלי במזרח התיכון מופיעים במדינות ערב, כולל מצרים, בולים עם תעמולה אנטי-ישראלית, לעיתים ארסית וברוב המיקרים אסורה על-פי איגוד הדואר העולמי.

כבר עם פרוץ מלחמת השיחורר הנפיק פרוק מלך מצרים, בול עם צבא מצרים הצועד לעבר ארץ-ישראל.

בול דומה הנפיק נאסר ב-1967, כאשר חשב על כיבוש מהיר של ישראל. מאז 1948 ועד היום הופיעו הרבה בולים כאלה, כשבכולם תעמולה אנטי-ישראלית. הבולים מופיעים בשתי הזדמנויות – אחת בהתאם לאירוע כותרתי מרשים, כמו הפלת המטוס הלובי בשמי ישראל, פרשת סברה ושתילה, שריפת מסגד בירושלים וכד'. הזדמנות נוספת להנפקת בולים עם תעמולה אנטי-ישראלית, היא בימי הזדהות קבועים, כמו "יום דיר יאסין", יום הפליט, וסתם "יום הזדהות עם פלסטין", שנחוג גם בכמה מדינות לא ערביות, לפעמים גם לא מוסלמיות (גרמניה המזרחית, קפריסין) ובעקיפין גם האר"ם.

בבולי מצרים התמונות האופייניות הן מתוך הסיכסוך שבין שתי המדינות – מצרים וישראל, ואילו בבולי המדינות האחרות מופיעות תמונות הזדהות עם העם הפלסטיני, או בבולים המסורתיים של סתם "יום פלשתיין" מופיעה בדרך כלל תמונת המיסגד בירושלים. כך, בדרך כלל, ברוב מדינות ערב, לרבות כמה מדינות מוסלמיות שלא קשורות ישירות בסיכסוך הערבי-ישראלי.

בימים אלה מופצת סידרה חדשה של בולים כאלה, בהם הנושא המרכזי – **ילדי האינתיפאדה**.

בולים כאלה הופיעו בסוריה, בעירק ובתימן וכנראה בעוד מדינות, שבוליהן לא הגיעו אלינו לפי שעה.

התמונות מוכרות ודומות – בסוריה ילדי האינתיפאדה לפי ציור תמים של ילדים, המראה את ילדי האינתיפאדה מיידיים אבנים ברחובות ומן הגגות. בעירק ובתימן, ציורים על-פי צילומים מתוך ערי ההתמרדות בשטחי יר"ש ועזה.

בצ'כוסלובקיה – בול לנשיא האוול ות. מסריק

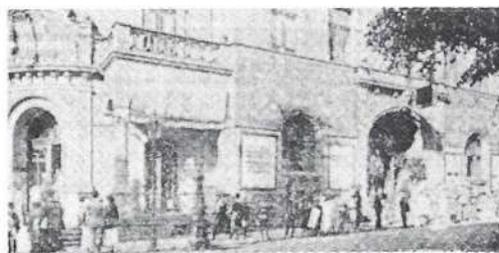

משמאל: נשיא הראשון של צ'כוסלובקיה, תומאס מסריק. מימין: הנשיא אדוארד באנש.

עד לכיבוש הנאצי הופיע מסריק מספר פעמים בבולי צ'כוסלובקיה ויש אפילו "נקודה יהודית" בבולי מסריק, שכן בשנת 1838 הופיעו שני בולים עם דיוקן הנשיא המחזיק ילדה סלובקית בידיו וזו על פי אספני "יודאיקה", אחת בשם נויגה נויגבאור, ממוצא יהודי. אגב, מסריק שעל שמו נקרא אצלנו, כפר מסריק, נשא את שרלוטה גאריק האמריקאית לאישה והוסיף את שם משפחתה לשמו.

הבולים האחרונים עם דיוקנו של מסריק הופיעו עוד ב-1945-1947 ודווקא בהוצאה הידועה כ"הוצאת מוסקוה". בנו, יאן מסריק מלא תפקידים בכירים בממשלה הצ'כוסלובקית אך ב-1948, כאשר הקומוניסטים עלו לשלטון, שלח יד בנפשו. בכל תקופת השלטון הקומוניסטי שם, לא הופיעו יותר בולי מסריק, אך כאמור, השנה זה יקרה.

האולם בו נערך הקונגרס הציוני ה-13. קארלובי וארי (קרלנד) 1923

נראה, שצ'כוסלובקיה לא תהיה היחידה בין מדינות מזרח אירופה שתשנה את לוח הנפקות בוליהן לשנת 1990, שכן השינויים הפוליטיים שם מחייבים, ללא ספק, "רוויזיה" גם בהנפקת בולים.

הראשונה שהודיעה על שינויים ברשימת הבולים לשנת 1990 והידיעה הגיעה אלינו היא צ'כוסלובקיה. לפחות ארבעה "תיקונים" נעשו ברשימת הבולים הצפויה ונראה שהארבעה הם בעלי משמעות פוליטית.

לא יופיע השנה בצ'כוסלובקיה בול מיוחד לכבוד הקונגרס ה-18 של המפלגה הקומוניסטית. גם לא יופיע בול מיוחד לכבוד חג מאה שנה של ה-1 במאי 1990. שניהם היו בתוכנית.

לרשימת הבולים נוסף בול דיוקן הנשיא האוול והתיקון הרביעי – בול דיוקן לנשיא תומאס מסריק, מייסדה ונשיאה הראשון של הרפובליקה הצ'כוסלובקית, לרגל 140 שנה להולדתו. דומה לנשיא הנוכחי, וצלב האוול, שבא לנשיאות משורות האינטלקטואלים, בא בשעתו תומאס גאריק מסריק מן האקדמיה (היה פרופסור לפילוסופיה באוניברסיטה הצ'כית בפראג).

במלחמת העולם הראשונה, ב-1914, ראה מסריק שעת כושר לאחד את הצ'כים והסלובקים וכנס לחיים הפוליטיים. ב-1918 נבחר כנשיא וכיהן בתפקיד זה עד 1935, כשפרש מן החיים הפוליטיים ובמקומו עלה תלמידו וידיו, אדוארד באנש.

נשיא צ'כוסלובקיה, ווצלב האוול, אמר להגיע לישראל ליטול חלק בכנס העולמי של יהודי צ'כוסלובקיה שיפתח ב-26 בחודש זה בתיאטרון ירושלים. לכבוד הכנס, תיפתח בית התפוצות התערוכה "מפגש תרבויות – סיפורם של יהודי צ'כוסלובקיה" אותה אוצרת נטליה ברגר. התערוכה מציגה כאלף שנים של חיים יהודיים, בנוייה על-פי סדר כרונולוגי מן המאה העשירית (בוהמיה ומוראביה) דרך החיים היהודיים בסלובקיה ובקארפטררוסיה, הקמת המדינה צ'כית, השואה, ועד היום. חלק מיוחד בתערוכה מוקדש למוזיאון המרכזי היהודי שהוקם בפראג.

העבודה על התערוכה נמשכה כשלוש שנים, בצ'כוסלובקיה ובישראל. נאספו אלפי פריטים, חומר תיעודי וצילומי, שמתוכם מוצגים כ-500 תצלומים וכן פריטים שהובאו במיוחד מצ'כוסלובקיה כגון פוסטרים מן המוזיאון היהודי בפראג וחפצי יודאיקה.

דואר שוודיה פירסם את לוח ההנפקות שלו לשנת 1990 ומנת הבולים שם מכובדת למדי מבחינת הכמות. בס"ה יופיעו בשוודיה 67 בולים ב-65 נושאים, בשש הנפקות נפרדות.

לשנת 1990 נועדו בולים בנושא פארקים לאומיים, ויקינגים, תעשייה, ספורט, מוסיאונים, מוסיקה, פרסי נובל, חג המולד, וכו'. אם להשוות את שנת 1989 של ישראל לשנת 1990 של שוודיה, כי אז אין לנו על מה להלין, שכן אצלנו הופיעו אך 32 בול ואילו בשוודיה יופיעו השנה כאמור, 67 בולים. אכן, גם בארזים נפלה השלהבת...

גיליון חתומים

בדרך כלל מקובל בגיליונות מזכרת או בולים עם תעתיקי בולים, שהבולים המועתקים הם בלתי חתומים - הם פשוט נקיים וטובים להדפסה חוזרת.

ליבריה בחרה באחרונה, לשם מקוריות, בהדפסת גיליון מזכרת לתערוכת "אקספו 89" שהתקיימה בסוף שנה שעברה בוואשינגטון, בתעתיקי בולים חתומים.

דואר ליבריה הדפיס גיליון מזכרת עם תעתיקי 8 בולים ליבריים משנים שונות, אך כאמור, בולים חתומים והחותמות מכסות פינות בכל בול. פרט "מקורי" נוסף של דואר ליבריה, שכל שמונת הבולים הודפסו כשהם מונחים על דף משובץ של מחברת חשבון, כפי שאכן אספו בולים בילדותנו. במרכז הדף בול הנושא עריך (2 דולר) וסמל התערוכה.

מאז הנטייה לגיוון הנושאים בבולאות ובחירת נושאים אטרקטיביים, יש לאומנות במה מכובדת ביותר בבולאות. הרבה מאוד יצירות אמנות קלאסיות כבר הונצחו אין ספור פעמים בבולי העולם ובשנים האחרונות "גילו" גם את האומנות היפאנית, שהיא ללא ספק, אטרקטיבית ביותר. באחרונה נפוצה גם שיטת הסדרות הגדולות ומספר משרדי דואר לא מהססים להדפיס סדרות של 30 ויותר בולים במנה אחת.

השבוע הגיעו אלינו פירטי סידרת בולי אמנות חדשה, של סיריה ליאונה, שהוקדשה לאמן היפאני אנדו הירושיגה (1858-1977).

הסידרה כוללת 30 בולים ושני גיליונות מזכרת שהודפסו על-פי הדפסי האמן של הנושא, המקיף, 53 יצירות, בשם "53 תחנות בדרך לטוקאידו".

הדפיסיו של הירושיגו, שהועתקו לסידרת 32 הבולים, הם מן הקלאסיקה המודרנית החשובה ביותר של יפאן.

30 מתוך 32 בולי הסידרה הם בני 25 לי, ואילו הגיליונות הם בני 120 לי.

מאה לנהרו

מספר מדינות הנפיקו השנה בולים מיוחדים ליום הולדת המאה של נשיא הודו המנוח, פנדיט ג'ואהרל נהרו.

אנדו הירושיגו נולד למשפחת סמוראים ענייה ובגיל 10 כבר הוכיח את כשרונו הגדול בציור, אם כי רק בגיל 27 הקדיש את כולו לאומנות זו. בראשית דרכו היה מאייר ספרים ואחר כך עבר לציור מאוד פופולרי באותה תקופה - נשים יפות. כשרונו הגדול הוא בציורי נוף והגיע לשיא הקריירה עם ציורי 10 תמונות בשם "מקומות מפורסמים בבירה המזרחית". הדבר הקנה לו שם עולמי. הוא הצטיין גם בציורי פרחים וציפורים וכן תופעות טבע כמו גשם, שלג וערפל. הוא נפטר בגיל 63 ממגפת החולירע באדו, הנושאת היום את השם טוקי, בשנת 1858.

האיידס, נמיביה וה-1 במאי

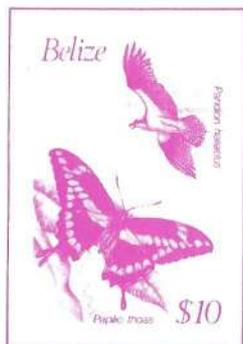
כנראה, בעייה למדינות הדימוקראטיות העממיות בעניין חגיגות האחד במאי שהיובל מתבקש לחגוג, עד כדי כך שספק אם תהינה מדינות קומוניסטיות שתתעסקנה בנושא זה.

כבר הזכרנו שבידיעה בלתי רשמית נודע לנו, למשל, שצ'כוסלובקיה ביטלה את בול חגיגות ה-1 במאי, אף כי הופיע ברשימת הבולים שנועדו לשנת 1990. לא ברורה לנו עמדתם של השרותים הבולאיים של שאר הדימוקראטיות העממיות, אך לעומת זאת קבלנו בימים אלה הודעת הדואר המערב גרמני, נטול ריגשי נחיתות בעניין זה, שבמערב גרמניה אכן יופיע בול מיוחד במלאות מאה שנה ל-1 במאי.

בולי "סטנט" (נוף שלם במספר בולים מצורפים) הם "באופנה" ובבולי נורפולד מופיע נוף ימי בבליים הופיעו סידרה גדולה של פרפרים ובאוסטרליה הופיעו כל האיסורים... עישון שתיה וכו'

NORFOLK ISLAND
SHEETS OF FIVE SHEETS
1070 (274)

NORFOLK ISLAND
SHEETS OF FIVE SHEETS
1070 (274)

אין, כמובן, כל קשר בין הבולים השונים שמצאנו לנכון להזכירם כאן, פרט לעובדה שהשלושה שהופיעו הם שיחת היום אצל הבולאים.

דואר אר"ם פתח במיבצע עולמי של מלחמה באיידס ולפתיחת המיבצע הנפיק סידרה ססגונית של 6 בולים במהדורה כוללת של כ-6 מיליון בולים, שצוירו בידי ציירים מפולין, גרמניה, קוריאה וקולומביה.

להמחשת המיבצע העולמי הודפסו הבולים בהולנד וכל הסידרה עוצבה גם כגלויית-מזכרת וגם היא בעלת אופי עולמי, שכן היא עוצבה בידי אמריקאי והודפסה, שוב בהולנד. האר"ם מפיץ עתה רבבות עלונים בנושא האיידס, בהם פרטים על מהות המחלה, ההדבקות ומספרים סטטיסטיים על מספר החולים, הנגועים והקורבנות.

ששת הבולים שהוקדשו למלחמה באיידס הופיעו ב-16 במארס בחלוקה של שניים בדואר ניו-יורק, שניים בדואר ג'נבה שבשווייץ ושניים במרכז האר"ם בווינה.

בולים למלחמה באיידס צפויים מעתה בעוד מדינות.

לנמיביה 3 בולי עצמאות

סידרת בולי העצמאות של נמיביה, שהופיעה ביום ההכרזה על עצמאות המדינה, ה-21 במארס 1990, מראים את הנשיא סם נז'ומה, מפת המדינה בתוך מפת אפריקה וציוור סימלי של ניתוק כבלים מידיים שחורות ויוגת שלום צחורה.

סם נז'ומה הוא ראש המדינה העומד בראש קבינט של 16 שרים.

מעתה, יופיעו שם בולים עצמאיים, בדומה למספר מדינות דרום אפריקה אחרות שקיבלו עצמאותן ואולם נהנות מלוגיטיקה של האדמיניסטרציה הדרום אפריקאית, בצורה שפועל השרות הבולאי של דרום אפריקה באמצעות ת.ד. בפרטוריה.

ה-1 במאי – במערב גרמניה...

השנה תמלאנה מאה שנה ל-1 במאי, שהיה לסמל וחג עם קונוטאציות שונות. נראה שהשנה צפויה,

פינת האספן הצעיר

אפשר לציין שאיסוף בולים הוא דבר מחנך מאוד, מקנה ערכים ויש בו יתרונות לימודיים רבים.

לא פעם מהווים הבולים מוטיבציה ללימודים בלתי שיגרתיים, אך ורק משום שהדבר נחוץ לנו לפיתוח התחביב והרחבת הידע. כך, למשל התחלתי לא מזמן בלימודי גרמנית, וזאת משום שאני נזקק לצורך האספנות שלי בידיעת השפה הגרמנית.

בס"ה אני בדעה שהאספנות היא מחנכת ומועילה.

אבי ובר, הרצליה

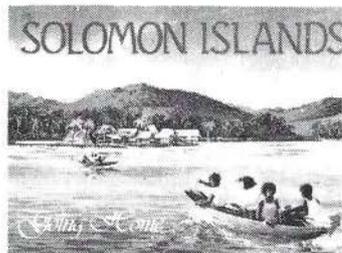

שקספיר בגרנדה

מלאת 450 שנה לשקספיר צויינה באחרונה בכמה מדינות, ביניהן גרנדה גרנדיס שהנפיקה ארבעה בולים וגיליון-מזכרת.

בארבעת הבולים דמויות שחקנים נודעים בתפקיד מחזות שקספיר.

אתל ברימור – בתפקיד דסדמונה; **ריצ'ארד ברטון** – המלך ליר; **ג'ון בארימור** – המלט; **פול רובסון** – אוטלו; בגיליון המזכרת מופיעים שחקנים יפאנים – **נקאמורה קנזבורו** בדמות המלך ריצ'ארד ה-3 **ובנדו טמארמורו** – לידי מקבת.

משחקי ילדים

סידרת הבולים שהופיעה באיי סולומון לכבוד תערוכת "אקספו 89" הוקדשה למשחקי ילדים. בסידרה 4 בולים וגיליון מזכרת ובכולם תמונות ילדים במשחקים האוניברסליים כמו "חמש אבנים", "בועות סבון" וכו'.

בשנת 1840 הופצה ברחבי אנגליה תוית שחורה שבמרכזה התנוסס דיוקנה של המלכה ויקטוריה. תוית זו נקראת היום בול, והוא פרי המצאתו של סר רונלד היל, שהיה מורה בתקופה ההיא. מאז החלו אנשים לאסוף בולים, חלקם בצורה מוזרה בין אם בצורת ציפוי קירות שלמים בבולים ועד לאנשים שהכריזו שיש בידם מעל ל-16,000 בולים! אט אט התפתח איסוף הבולים והפך להיות מעין ספורט לעשירים, ובאוניברסיטאות כמקצוע בחירה, יכול אדם לעסוק בבולאות. בעבר היה זה תחביב למלכים ואצילים והיום תחביב להמונים. להלן כמה הגדרות:

איסוף בולים הוא תהליך, שבו אדם מחליף, מוריד בולים ממעטפות, קונה בולים ומסדרם כאוסף. בול זו תוית דאר שתפקידה לשמש כקבלה לתשלום הקונה.

ובכן לאחר הרקע הכללי, אפשר להבין כי בול הוא מעין סימן פשוט לתשלום, שנמצא על מכתב. אז כיצד יכולה תוית פשוטה ללמד ולחנך???

אנסה להסביר מהו ההיבט החינוכי באיסוף בולים. אדם יושב בחדרו ומוריד בולים ממכתבים בעזרת מים. אדם זה מצויד בקטלוג, ספר בו מופיעים כל הבולים ממדינה מסוימת, או בכל העולם. הוא פותח את הקטלוג ומחפש את הבול, מוצא אותו, קורא ועליו ועל ערכו. תהליך זה, הוא תהליך מחקרי חשוב מאוד והוא גם מהווה אתגר רב לאספן. רצוי גם לציין כי רבים מן האספנים קוראים בספרים על האוסף שאותו הם אוספים. האספן יסדר את בוליו בכמה וכמה דרכים. יש המשתמשים באלבום בולים עם שורות שקופות או בפסי הוויד, מן חומר שקוף על רקע שחור, השומר על הבולים, גם מחלודה. סידור בולים באלבום נעשה בדרך כלל לפי שנים או לפי סדרות או סתם לפי ארצות. יכול להיות מצב שבו האספן אוסף לפי נושא או לפי מדינה או לפי נושא הסטורי כלשהוא. דוגמא: ילד יכול לאסוף בולים בנושא כדורגל וכדורסל, שהם נושאים הקרובים לו ולעולמו. מטבע הדברים אפשר להבין כי אדם שאוסף בולים הוא מאורגן ומסודר מאוד, ובעל יכולת ריכוז ומשמעת.

יש גם היבט לימודי באיסוף בולים. רוב הלימוד נעשה למטרות הכנה של אוסף לתערוכה או לקנית מידע אישי. איסוף בולים גרם לא פעם שאנשים ביקשו ללמוד שפות זרות כדי לדעת לקרוא ספרים. הרבה אנשים יושבים שעות וקוראים סיפורות מקצועיות וספרי מחקר רבים. אפשר גם ללמד גיאוגרפיה, הסטוריה, טבע או כל נושא לימוד אחר באמצעות בולים ובאמצעות מחקר עליהם. הדבר אמור בכל הרמות.

מעוניינים בחליפין * *

WANTED: Mint stamps and miniature sheets. I offer mint issues of my country, FDCs and stamps of all the world.

Alexey D. Erdeneev, Ulan-Bator-46. P.O Box 606. Mongolian P. R.

WANTED: Exchange of stamps, banknotes and coins from Israel and other countries in the themes of Fauna, Flora and Sport. **Ilya Kalinin, Tichvinckaya St 4-47, Novosibirsk 630034, USSR.**

Interested in stamp exchange and general correspondence with young people (age 18-24) in Israel. **E.A. Kennedy, P.O.B 3524, Benin City, Bendel State, Nigeria.**

LOAQUM SOLEPALACIOS G BADALI
Santo Domingo 142 C.P 64
Chimcha Jea 5600 piatra nfamt
PERU ROMANIA

MALTE ARINSSON C.B. SHENCO
box 30039 Yr. Poltawska g. 7/20
s-400 43 Go-Teborg Lvov - 17,
SWEDEN CCCP (S.S.S.R)

K.P.D HARAMSHI, Panjarpole Lane,
Nargundkar Bunglow, Bagalkot - 587101
INDIA
KOPÉR WIESLAW
VI. Marchlewskiego 29, m21

JERZY WYPYCH 95-200 Pqbianice
03-580 warszawa **POLAND**
ul. Askenazego 6 m32

S RADHA KRISHNA B. CYMERYS
p b no 449 P.O. Box 95
basavanagudi p o 00-976 Warszawa-13
bangalore 560 004 **POLAND**
INDIA

קטלוגים לבולים נמכרים גם לגושי מדינות ואפילו למדינות בודדות. אם יציינו הפונים אלינו, מדינה או קבוצת מדינות, נוכל להמליץ על קטלוג מתאים וחסכוני.

מכתבים
למערכת

כתר ירושלים

ב-13.12.1949 הכריז ראש ממשלת ישראל דאז, דוד בן-גוריון, שירושלים היא בירת מדינת ישראל והכנסת החליטה לקבוע את מושבה בירושלים וכן השתקע בה נשיא המדינה. כעבור 30 שנה קיבלה הכנסת את חוק יסוד ירושלים.

מפליא שהעילה להנפקת הבול, 40 שנות ירושלים בירת ישראל, לא הוזכרה בגוף הבול. מי שיימצאו בידיו בולים ללא שובלים, ובבתי הספר בוודאי שישופקו הבולים ללא שובלים, לא ילמד מן הבול, אלא, במקרה הטוב, שירושלים היא כתר ראשנו... ולא דווקא בירתה הניצחית של ישראל(!)

מ. ברנע

מנהיגי העולם השלישי

בסוף שנת 1989 צויין יום הולדתו המאה של **פנדיט גאלאהרל** נהרו וכמה מדינות ניצלו ההזדמנות להנפיק בולים עם מנהיגים נוספים, מקורביו של נהרו, מן העולם השלישי.

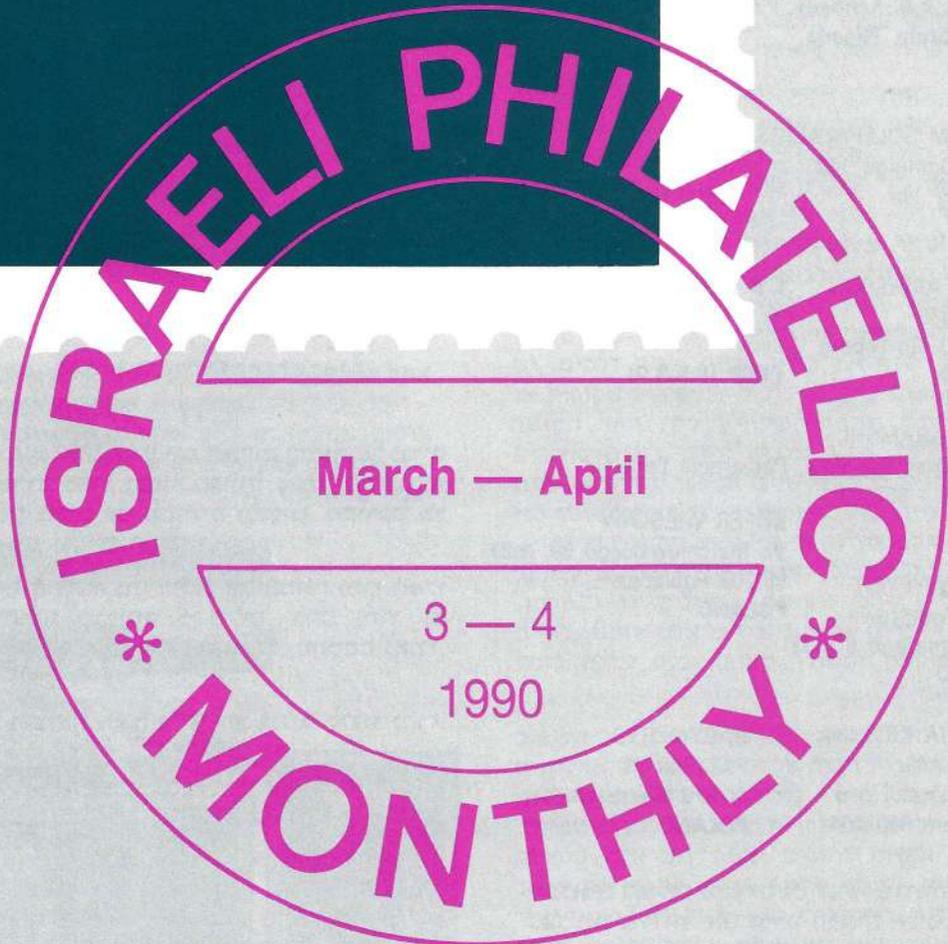
ליבריה הוציאה שני בולים עם תמונת נהרו ואילו מאוריציוס הדפיסה 5 בולים, בהם נהרו עם אינדירה גאנדי ונכדו רג'יב גאנדי, מהטמה גאנדי, נאצר וטיטו.

קניה הוציאה אף היא סדרת בולים לכבוד נהרו.

גליון מזכרת של סיירה ליאונה לכבוד תערוכת
 "לונדון 90".

הירחון הישראלי לבולאות